

ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ն չդիմացրե՞լ է առնչվի...

Սկիզբը էր 1

Լեւոնի Կույանն չմիտքով Հայաստանի հեռահարաբերությունների ռազմավարական նշանակությունը ինչի մասին հայտնի էր Ուկրաինայի վարչապետը նեց, որ սենսացական զարգացումը կրեթի ֆադախական հարաբերությունների նոր առաջընթաց: Նա նեց, որ Ուկրաինայի

կան հասաստություններ հիմնելու բոլոր հնարավորությունները:

Պատասխանելով Հայաստանի անվանագրությունը Ռուսաստանի միջոցով առաջադրված վերաբերյալ սրված հարցին, ՀՀ նախագահն ասաց, որ անվախությունից հետո Հայաստանը արտաքին ֆադախականությունում չորս հիմնական սկզբունքներ չեն լինի»:

ասաց ՀՀ նախագահը:

ՀՀ նախագահն ունեցավ նաև ոչ դաշտնական հանդիպումներ Նա ընդունեց հայ համայնքի ներկայացուցիչներին. «խախտելով» ծրագիրը, գրույցի բովանդակությունից խմբաված կիեռիների հեռ:

ՄԻՋՊԵՏԱԿԱՆ

Ուկրաինան է հայաստանը դատարան են համագործակցելու բոլոր ոլորտներում

նան Եաիագրոված է համագործակցել այնդիսի ոլորտներում, ճյուղերում, որտեղ հեռ է մնում Հայաստանից:

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը ասաց, որ երկուստեք սենսացական համագործակցությունը կծավալվի երեք ուղղությամբ միջկառավարական մակարդակով, ձեռնարկներով, մասնավոր քիզներով միջոցով, որում ավելի մկուն օղակներ են եւ կարող են առավել գործուն ու արդունակեք մասնակցություն ցուցաբերել եւ ռեզիլունների միջեւ ուղղակի կադրերի միջոցով: Լ. Տեր-Պետրոսյանը նրախորհրդի հայտնեց, որ Ուկրաինայում հայկական համայնքն ունի զարգացման, ազգային մեակույթի դիաիոլանման, հայկական կրթա-

է որդեգրել: Դրանցից մեկը վերաբերում է երկրի անվանագրության ադաիովմանը: Հայաստանը առաջին հերթին դա կադրում է իր չորս անմիջական հարեանների հարաբերությունների հեռ եւ, հավասարիմ մնալով այդ սկզբունքին, հեռեռդական ախասան է սանում դրանք նորմալացնելու ուղղությամբ: Գարաբաղյան հակամարտության կարգավորումով նորմալ հարաբերություններ կսեռդվեն նաեւ Թուրքիայի եւ Ադրբեյջանի հեռ: Նա հայտնեց, որ հիմա փոխգիշումների որոնման դժվարին գործընթաց է գնում, եւ ինքը դրանք գնելու հնարավորություն է սեսունում: «Ես լավեսե եմ, համոզված եմ, որ մարտական գործողություն-

Հուլիսի 23-ին երկու նախագահները այստեղ բացեցին Սեղգեյ Փարազանովի հուեարմանը: Կինոստուդիայի սեռեռն Նիկոլայ Մաեռնկոն համառոտ ներկայացրեց համաեխարհային ճանաչման արժանացած հայ մեծ կինոռեժիսորի անցած ուղին, որը ձեռավորվել ու սկիզբ է առել ուկրաինացի վարդեհների արվեստանոցներում: Նա հայտնեց, որ արձանը սեղծվել է Փարազանովին ճանաչողների մկիրակցությունների միջոցով: Հեռդիանակ է երիտասարդ ֆանդակագործ Բոգդան Մազուրը: Հուեարմանը կանգնեցվել է այն դավիլիոնի մոտիքի մոտ, որտեղ մեծ վարդեհը նկարահանել է «Մոռացված նախնիների սպիեռները» ֆիլմը:

Սկիզբը էր 1

Օսմանյան կայսրության իրական դեմը ցուցահանող ամեռալառ օրինակներից է ավելի քան 1 մլն հայերի սարափելի կոսրածը 1915 թվականին: Եառ դեռությունների կառավարություններ հանդես եկան համադասասխան հայտարարություններով դասադարեելով այդ նողկալի ոճազորությունը, որը որակվեց որդես Օսմանյան կայսրության կողմից կասարված հայերի ցեղադառություն: Զնայած ֆադալերի է սեսել, որ քուրական կառավարությունը քանում է վարել հասարակության ազականացման եւ ժողովրդավարացման ֆադախականություն, փաստ է, որ նեռգաիոխված դասությունը մինչ այժմ էլ չի վերադեռելով:

Հայաստանն ընդունում է սեփական դասություն հիեարման սարեվերը նեելու բոլոր ազգերի իրավունքները, դեռ են այս կարեռն եւ հիմնական միջոցառումներին: Նրանք գործադրում են բոլոր քանեռն ուժեղացնելու իրենց ազդեցությունը կոնգրեսի անդամների վրա», ասաց Համագործադիր գործադիր սեռեռն Ռոս Վարդանյանը: «Եթե ամեռիկահայերը ցանկանում են դիաիոլանել այս միջոցառումները, ադա մեզանց յուրաքանչյուր դեռ է զանգախարհի, նամակով կառ ֆախուլ դիմի կոնգրեսականներին ադաիովելու, որդեսի նրանք գործեն արդարացի եւ յնահանգեք նալթալին մեռման ներեռ: Պեռ է գործել ադա, քանզի Եառ հնարավոր է, որ Սեռաի եւ ներկայացուցիչների կալաի յուրիդակցությունը կայանա մինչեւ օգոսոսի 1-ը: Վաեիգոնը դեռ է լսի մեռ ձայնն այսօր», ասաց նա:

Պատասխանելով Հայաստանի անվանագրությունը Ռուսաստանի միջոցով առաջադրված վերաբերյալ սրված հարցին, ՀՀ նախագահն ասաց, որ անվախությունից հետո Հայաստանը արտաքին ֆադախականությունում չորս հիմնական սկզբունքներ չեն լինի»:

Հայաստանի եւ Աեռնային Դարաբաղի...

Սկիզբը էր 1

Հայաստանի համար անբարեդաս դրույքները նեռառում են Սեռաի օրինազոի սարեռալում հասասած Ազատության ադակցության օրեռնի 907 դարեռության մասնակի մեռումը, որը վեր է դնում Ադրեբեյջանի դեռ ուղղված որո ցենեսական ազգելներին, նեռադալ Արասահմանյան մասնավոր նեռդումների ընկերություն, էլուորս-իմորս բանկի ու Աեռնային եւ զարգացման գործակալության գործելը Ադրեբեյջանում: Սեռաի օրինազոը չի ընդգրկում ոչ մի սեսակի օգոության առաում Աեռնային Դարաբաղ:

արդեբեյջանական լոբբիները, դեռ են այս կարեռն եւ հիմնական միջոցառումներին: Նրանք գործադրում են բոլոր քանեռն ուժեղացնելու իրենց ազդեցությունը կոնգրեսի անդամների վրա», ասաց Համագործադիր գործադիր սեռեռն Ռոս Վարդանյանը: «Եթե ամեռիկահայերը ցանկանում են դիաիոլանել այս միջոցառումները, ադա մեզանց յուրաքանչյուր դեռ է զանգախարհի, նամակով կառ ֆախուլ դիմի կոնգրեսականներին ադաիովելու, որդեսի նրանք գործեն արդարացի եւ յնահանգեք նալթալին մեռման ներեռ: Պեռ է գործել ադա, քանզի Եառ հնարավոր է, որ Սեռաի եւ ներկայացուցիչների կալաի յուրիդակցությունը կայանա մինչեւ օգոսոսի 1-ը: Վաեիգոնը դեռ է լսի մեռ ձայնն այսօր», ասաց նա:

Մարդու իրավունքների դատարանության «անմեղ» է լավը

«Մեռ հանրադեռությունում մարդու իրավունքների դատարանությունը առաելաական էի դառել եւ այդ հարեռով զբաղվող ուրը 16-17 34-ից յուրախանյուրն իր դասկեռացում է մոսեռում հարցին, կարծելով, քե մարդու իրավունքների դատարանությամբ է զբաղվում», իրավադատարան կազմակերպությունների գործունեության վերաբերյալ ձեռավորած իր սեսակեցը կիասաբան Տիգրան Չառնյանը հուլիսի 24-ին փոխանցեց նաեւ ժուռնալիսի սանը կազմակերպված հալախորի մասնակիցներին: «Սեռեքներ 96 եւ ֆադանեարկյալներ» կազմակերպությունը «Կանայի հանուն արդարության եւ ժողովրդավարության» միության միջնորդությամբ ցանկություն եր հայտնե հանդիպելու կանանց կազմակերպությունների ղեկավարներին նոասակ ունեռնալով համագործակցության եգրեռ զսեել առանձին սարվող աեխասանը համասեղելու կամ համակարգելու ուղղությամբ:

«անարդարացիորեն» կին եր դասադատարանում: Մեռնարդարացումներն առավել անեթեք էին հեռում Անկեռծ իուսոակաություններն այդ առումով ավելի զնահասելի էին. «Ամեն մի կազմակերպություն դասարան չի զնա, դա վսանց է: Մեռն այդ սեռիմարեռով ու իրադարակված գրույկներով հասարակական կարծիք են ձեռավորում եւ հարցի լուծումն այդդես են սեսում», չգիջեցին կանայի: Երկուստեք մեղադրանքի Եառն, իհարկե, Եառնակվեց, սակայն զգալով, որ նման ձեռով միասական գործելու դառ Թի ձեռավորվի սրափվեցին եւ առադարկվեց կոնկրեք մեխանիզմ մեակել նր հարեռում եւ ինչդես դեռ է համագործակցել:

«Տաղթանակ» գրոսայգում բեռակելի են երի Եիսարարության համար ադդեն բարդիներ են կսրում

Ինչդես հայտնվել է նախկինում, երեռանի ֆադախադեսարանի մի Եառ որոումների համաձայն «Հադրանակ» գրոսայգու Բարաբան փողոցին հարող անասադաս կանաչ սարածը հասկացվել է բեռակելի են երի Եիսարարության համար: Ս. ք. հունիսի 28-ին այդ սարածները իրացնելու նոյասակով «Հադրանակ» գրոսայգում հասվել են 40 սարեկան յուր քարդիներ, որում ընկեռելիս կոսրվել են եւ սասնյակ սնկիներ:

Այդ փաստերի կադակցությամբ ֆադախացիների բազմաթիվ բողոքներ են ներկայացվել Երալա միջավայրի իրավական դիաիոլանության հասարակական կեռեռն: Կեռեռնի կողմից ուղարկվել են բազմաթիվ նամակներ ՀՀ կառավարություն, ՀՀ դասախադություն, երեռն ֆադաի դասախադություն, ՀՀ բնադաիոլանության նախարարություն եւ երեռնի ֆադախադեսարան: Ոչ մի մարմնից դասասխան չի սացվել, եւ նույնիսկ չեն սրամարդվել համադասասխան որոումները: Այս դարազայում ֆադախացիները սիոյված դիմել են Սդանդարյանի Երաի ժողովրդա-

Դատագրերի բախման մրցույթում 7 կազմակերպություն

Կրոության նախարարության եւ Համախարհային բանկի համադեղ «Դատագրեր» ծրագրի Երաի կազմակերպությունների հեռքալան փուլում երեք բացվեցին մրցության հայտերի փակ ծրարները: Հայտեր ներկայացրել էին ծրարները զնած 8 կազմակերպություններից 7-ը՝ ING GLOBAL բառեեիսրական ընկերությունը, «Լուսմաս», «Երեռանգիր», «Ռուսում» դեռական ձեռակրությունները, «Բուրումում» ՍՊԸ-ն, Սյունիի մարզի «Ռուսում» ծառայությունը եւ «Մասակարման եւ արսադրավեռանորդան կեռեռնը»: Մրցույթն ամփոփելիս մրցույթային հանմանժողովը, որ նախազանում է կրության փոխնախարար Լեռն Գաղսյանը, հաեի կառնի կազմակերպությունների որակավորումը, ֆինանսալառ ընդունեցին, գրասեղակային դալանները, առադարկող փադեռալորման համադասասխանությունը դիաիոլանելով յափանեռերին, մասակարման ժալկեռները եւ, իհարկե, ծառայությունների զնացուցակը:

Միջազգային ներումը արձագանքում է

Անցյալ սարվա նախագահական ընսրություններին հարողած սեռեքների 25-ի իրադարձությունների անչուրյամբ սացած բազմաթիվ զեկուցագրերին ի դասասխան Միջազգային ներում կազմակերպությունը հուլիսի 10-ին նամակ է հղել Հայաստանի ներին գործերի եւ ազգային անվանագրության նախարարին, զխալվոր դասախադին եւ Գեռազյան դասարանի նախագահին,

դիաիոլանելով Եառ, անկողմնակալ եւ սդառիչ հեռախոսության անցկացում եւ ձեռքալավվածների սարական իրավունքների ադաիովում: Նամակը սոռագրել է Բիլիսին Բուրուլյան: Ընդունված կարգի համաձայն՝ նամակի մի օրինակ հասցեագրվել է նաեւ «Ազգին», որդես զանգվածային մամուլի ներկայացուցիչ:

Հացահատիկի վերջին խմբաբանակը՝ օգոսոսին

Երեկ Հայաստանի Հանրադեռության եւ Միացյալ Նահանգների կառավարությունների միջեւ սոռազրվեց փոխընթերման հուեազի, որի համաձայն ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID) 8.2 մլն դոլար կիասկացնի ցորեն գեռելու եւ Հայաստան սեռափոխելու համար: Հուեազրի սոռազրման արարողությանը մասնակցում էին ՀՀ ֆինանսների նախարար Ա. Գարբինյանը, ՀՀ գյուդասեռսության նախարար Վ. Մովսիսյանը, ՀՀ ում ԱՄՆ դեսդան Պ. Թոմսեռը USAID ներկայացուցիչ Ռ. Գարները:

Հացահատիկի վերջին խմբաբանակը: Այն Փոթրի նավահանգիս կիասնի օգոսոսի 15-ին: Յոռնի վառադր կիրականացնի «Հայիացահատիկ» դեռական ձեռակրությունը, համաձայն 1997 թ. ադրիլից սկսած առուդների գործընթացի:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԿԵՐԳ
Հասարակական է տարի
Պեռնալը եւ իրառակելը
«Ազգ» քերթի կեռնալը յուրեռայ
Երեռն 375010, Հանրադեռական 47
Ֆառն 562941, ԱՏՏ (3742) 15065,
e-mail: INTERNET. azg@armco.com
Գլխառն խմբազի
ՅՄԳՐ ՄԵՏՆԵՐ / հեռ. 521635
Տեռն
ՍՄԳՐԱ ՍՄԳՐԱԵՆ / հեռ. 562863
Համակարգչային
ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային Եառնակը
«Ազգ» քերթի
Յոռն.ձը «Ազգին» դասադրի է
«ԱԶԳ» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hrapatsotnian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Սկզբնապես, Հայաստանի անկախացումից հետո հայ ֆրանսիական միջուկ-սական հարաբերությունները ավելի զորձնական եւ խոստումնալից բնույթ էին կրում, արվում էին որոշակի քայլեր երկուստեք, համագործակցությունը արագ զարգացման միտում ուներ: Սակայն աստիճանաբար հայ-ֆրանսիական հարաբերություններում դադարեց զորձնականությունը: Ի՞նչն է դրա

մեկնաբանելու եւ կոնյակի գործարանի վաճառքի համար հայաստանում միջազգային մրցույթին, դեպքումը նեց «այո»: Ըստ Լեզրայի, կադրի որեւէ ճյուղի վաճառք միջ էլ հնարավորություն է ներկայացնում, քանի որ կադր հեռանկարային բնագավառ է. «բայց ոչ մի գնորդ ավելի չի վճարի, քան իրականում արժեք այդ աղյուսները», ընդգծեց Լեզրան: Ըստ այդմ վաճառքի ժամանակ հարցը միջ

գրադվելը ինքը լրագրող է եղել: Այնուհետեւ նեց, որ բոլոր ժողովրդավարական երկրներում մամուլի դերը բաց մեծ է: Մամուլը ոչ միայն լրատվություն է տալիս, այլեւ բանավեճ, երկխոսություն է հրահրում: Դեպքումը ընդգծեց, որ մամուլը նախաձեռնող հասարակության համար է: Ըստ նրա, Հայաստանի դեպքում մամուլի առջեւ ծագած խնդիրները նաեւ բարդացնում են նրանով, որ «բավականա-

մա մարտերը դժվար է լինում: Լեզրան հայ լրագրողներին կոչ արեց գրել ավելի կարճ սակայն ոչ մա-վոր կարողությունները դակասեց-նելու հաշվին, եւ չկորցնել հիմնականը: Հայաստանյան մամուլի հայտը բերությունը համարեց միջազգային կյանքի մասին նյութերի մեծ թվաքանակը: Օրինակ ԱՄՆ-ի եւ Եվրոպայի միջեւ ներկայումս օդաչիմարտության բնագավառում մեծ թվաքանակ է ընթանում:

Երբեմն կունենա՞ւր թղթակից CNN-ում

Ո՞վ կներկայացնի հայոց շահերը

ԲՈՒՆ, 23 ՀՈՒՆԻՍ: Այս օրերին CNN-ի հեռուստաբեթերն առավոտից երեկո ողողված է Ջանի Վերսայի սղանու-լյան մանրամասներով: Թեեւ աշխարհի համար կարեւորագույն ուղի խնդիրներ էլ չեն մոռացվում, Պաղեստին-Իսրայելի հակամարտության կարգավորման փորձ Բրյուսելում (որն, ի դեպ, որքան էլ սարսիմակ, ուղիղ հեռուստակադրի ժամանակ հեռախոսային արձագանք զգալ նաեւ Հայաստանից, հայերը սիրում են ուրիշների գլոբալ խնդիրներին անդրադառնալ), Եվրոպայում քրե-դեղից ծագած ողբերգություն, Եվրո-գրական բանկում հրեաների կու-սակում դրամազլիի վերադարձ եւ այլն... երեկ, սակայն, 11 անց 45-ին CNN-ն անդրադարձավ դարաբա-ղյան խնդրին, որը ոչ այլ ինչ էր, քան անհամաձայնություն օգոստոսի 1-ին ԱՄՆ ուղեւորվող Չեյնար Ալիեւի երկրի խաղաղությունից ու սահմանից զրկված Խաղաղությանի նկատմամբ: Թե դեմվերյան, քե մադրիդյան հան-դիդումներում դարաբաղյան հա-կամարտության մասին CNN-ը, որ-բան հեռեւել եւ, լուս է զանվել: «Ան-սարքեր» է մնացել նաեւ Միսիկի խմբի համանախագահների սարա-ծաբան կատարած այցերի ժամա-նակ: Իսկ հիմա «Մի» հեռուստա-կայանի թղթակից Վալենտինա Սա-դուրովի երեկվա ռեպորտաժով նա-խադասարանում է Չեյնար Ալիեւի՝ այցը ԱՄՆ:

Թղթակիցն անդրադարձավ Ալիե-ւի Ռուսաստան այցին, Բորիս Ելցին-նի հավաստագրումներին, քե Միսի-կի խումբն անեւ ինչ կանի խնդրի կարգավորման համար, քեեւ լրագ-րողի բացատրությամբ, այդ կարգ-վորմանը խոչընդոտում է հակամար-տող հայկական կողմի ժխտողական վերաբերմունքը: Այնուհետեւ՝ օրել-կ-իկում արդեթանցի փախստական-ներ, որոնք օրեւանագուրկ են դար-ծել Լեռնային Ղարաբաղի հակա-մարտության հետեւանով: Լավա-զույն սարքերակը, որու լրագրողի մեկնաբանությամբ, այդ փախստ-կանների վերադարձն է հարազատ օ-բախներ:

ԱՄՆ-ում արդեթանական լրբին սեանեւիորեն աւխասում է: Միսի-կի օգոստոսի 1-ը, կարծում ենք, CNN-ը մի քանի անգամ էլ կանդրադառնա դարաբաղյան հակամարտության կարգավորման խնդրին: ԱՄՆ նա-խագահ Բիլ Զիլինթինի՝ Արդեթանի նախագահին ընդունելու հորդորա-կան նամակների փոխարեն հայկա-կան լրբի կոչվածը չի՞ ուզում դի-մել թղթակիցների օգոստոսյանը:

ՀՀ իշխանությունները չեն փոր-ծում արդյոք CNN-ի 150 հոգանոց բանակն ավելացնել եւս մեկով, ով կներկայացնի «համեստ ու խոսու-կան» Հայաստանի Կաեերը:

ԱՆՍՏԵՑ ԿՈՎՍԵՓՅԱՆ

Հայ-ֆրանսիական հարաբերությունները դեռեւս անկումային բնույթ չեն կրում

ԳՏՆՈՒՄ Է ՄԻՉԷՆ ԼԵԶՐԱՆ, միաժամանակ նշելով, որ մի շարք դրսևտերում համագործակցության անկման միտումներն ակնհայտ են

Մամուլի ազգային ակումբի նախաձեռնած «Աւխարհը եւ մենք» ծրագրի Երջանակներում հուլիսի 24-ին Արմենուրեւի մամուլի արահում կայացավ լրագրողների հանդիպումը Հայաստանի Հան-

րադեսությունում Ֆրանսիայի Հանրադեսության դեսպան Մի-սել Լեզրայի հեւ: Ավանդույթի համաձայն այս հանդիպումը եւս սկսվեց լրագրողների դիտարկումներով, հարցերով:

դասձար, ի դասախան մեւ այս հարցի Միսել Լեզրան նախ նեց, որ հայ-ֆրանսիական հա-րաբերությունները միայն միջուկ-սական մակարդակի վրա չէ, որ գործում են, դրանք համակարգա-յին բնույթ ունեն: Այդ համակար-գում միջուկական հարաբերու-թյունները որոշակի տեղ են գրա-վում, բայց ոչ ամենազլխավորը: Դրական միտումներ կան, մասնա-վորապես երկու երկրների դաս-նական փոխայցերի կրկնվածում հարցը դիսելիս: Դեպքումը նեց, որ 1996 թ. հուլիսին էլ ստանձնել իր դարաակնությունները, այն ժամանակ, երբ ՀՀ նախագահը դասնական այցով զանվում էր Ֆրանսիայում, իսկ Սենաթի նա-խագահը Հայաստանում էր: Ըստ Մ. Լեզրայի, հայ-ֆրանսիական միջկառավարական հարաբերու-թյունները բավականին գործում են: Դրանցից բացի գործում են մեակոլոբային, սեւեակական հարա-բերություններ եւ այլն: Մի Եարք բնագավառներում մեւ հարաբե-րությունները բաց գործնական են, կան բնագավառներ, որտեղ այդ հարաբերությունները հեռու են ա-րկյունավեւ լինելուց, նեց Լեզ-րան: Նա ավելացրեց, որ մեւ հա-րաբերությունները «անկումային բնույթ» չեն կրում համակարգի մեջ, կան բնագավառներ, որտեղ նկատելի են համագործակցու-թյան անկման միտումներ, կան բնագավառներ, ուր նկատելի է նաեւ վերելք: Ըստ նրա, անկումը նկատելի է ֆրանսերենի ուսուց-ման բնագավառում, վերելք է նկատվում առեւտրի բնագավա-ռում: Ֆրանսերենի ուսուցումը, քս Լեզրայի, ինքնադասակ չէ, քանի որ «լեզուն բանայի է, որը հնարավորություն է տալիս փա-կաններ բացել, եւ հնարավորու-թյուն է տալիս առեւելք սլլայ երկ-րի Բաղաճակրությանը»:

հանգում է աղյուսների գնին, որի Եուրջ միջ էլ սակարկում են գնորդն ու վաճառողը: Լեզրան դեսպանասան խնդիրը սեանում է վաճառքի առաջարկվող ձեռնար-կությունների որակի մասին տեղի-կություններ հավաքելու ու «դո-սեւցիայ գնորդներին» ներկայաց-նելու մեջ, որոնք Ֆրանսիայում են: Նա նեց, որ Արմենուրեւ Եաս լավ հեռանկարներ ունի սեփա-կանաճործման ճանադարին:

Աղյա, անդրադառնալով ԼԷՀ-ի հիմնահարցի կարգավորման Եուրջ Եանախագահության կող-մից առաջարկվող փաթեթի ըն-դունման դաեհանջին եւ Ֆրան-սիայի այն դիրքորոշումը, որով դարաարկում էր ընդունել փաթե-թը, հակառակ դեպքում Ֆրան-սիան դուրս կգա Եանախագա-հությունից, արդյո՞ք դա ճեւան փորձ չէր կողմերի վրա, այս հար-ցին ի դասախան դեսպանը նկատեց, որ գոյություն ունի բյու-րոքորոնում այդ առումով: Այն է Միսելի խմբի խնդիրն այն չէ, որ կողմերին որեւէ առաջարկ դար-աարկվի, բանակցությունների գոր-ծընթացը Եարունակվում է: Այդ գործընթացում որոշ հայտություն եւ առաջընթաց կա, ինչի հիման վրա կողմերին առաջարկություն է արվել, կողմերը գրավոր հայտնել են իրենց դիրքորոշումը կարգավոր-ման վերաբերյալ, եւ այս դաեհին խնդիրը հանգել է նախնական ձե-ւակերտման փոփոխությանը: Այս առումով Մ. Լեզրան նեց, նաեւ, որ բանակցությունների գործըն-թացը բնականոն ճանադարին վրա է զանվում:

Իսկ ի՞նչ կարծիք է Մ. Լեզրան հայաստանյան մամուլի ներկայի եւ նրա զարգացման հեռանկարնե-րի մասին, ի դասախան լրագ-րողներից մեկի այս հարցի, դե-պքումը նախ նկատեց, որ միսելի դի-վանագիտական աւխասանի անցնելը եւ Բաղաճակնությանը

չափ կարդացող հասարակություն Հայաստանում չկա»: Թերթերի տյաբանակը խիստ ցածր է նեց Լեզրան, միաժամանակ նկատե-լով որ մամուլի հեւ հասարակու-թյան փոխհարաբերությունները սեւեակական զեւեի վրա են, մեծ է նաեւ սեւեակական ճեւուրը Մա-մուլի առջեւ հիմնախնդիր ծագում է ոչ միայն Հայաստանում, այլեւ Արեւմուտեւում, քանի որ գործառու-նեքը բոլոր չեն տալիս, որ լրագրող-ները բնադասեւ այն սեւեակական օղակներին, որոնք հովանավորում են ֆինանսատեւս սնում են սլլայ թերթը: Ինչ վերաբերում է հայա-սանյան մամուլին, Մ. Լեզրան նեց, որ մեւ հանրադեսությունում լույս սեւուող թերթերն ավելի Եաս իեցնում են «Դրավդան» կամ «Իզվեսիան», մասնավորապես նյութերի մասուցման ձեւով, բացի այդ, ինչոքեւ մի Եարք ֆրանսիա-ցի լրագրողներ, հայ լրագրողներ էլ «երկար-բարակ են գրում»: Դա հանախ մեծ սարաճ է գրավում

կամ աֆրիկյան մայրցամաքի խն-դիրների արժարծումը: Տեւեակա-կան հողվածների բացակայու-թյունը դեպքումը եւս լուրջ բաց-թողում համարեց, մասնավորա-պես, Բիլ է գրվում սեփականա-ճործման մասին:

Իսկ լրագրող Մ. Լեզրան լրագ-րության ո՞ր սեւակներին ու ժան-րերին էր նախադասություն տա-լիս: մեւ այս հարցին դեսպանը դասախանեց, որ ժամանակին ինքը երբեք չի գրել սեւեություն մասին, որի համար այսօր Եաս է ափսոսում: Լեզրան հիմնակա-նում գրել է Լեռնային Արեւելի եւ Չիւսասանի մասին, որտեղ այդ ժամանակ ավարտվում էր մեակու-բային հեղափոխությունը: Իմ կարգակցություններն ավելի Եաս Բաղաճակն էին քան սեւեակա-կան դա 25 տարի առաջ էր»:

Իսկ ի՞նչ է հականում միջազ-գային հանրությունը, երբ առում է «Լեռնային Ղարաբաղի ինքնորո-շում Արդեթանի կազմում», ի դասախան լրագրողի այս հար-ցին Լեզրան նեց, որ չի կարելի միմյանց հեւ Եփորել «ինքնորո-շում» եւ «անկախություն» հա-կացությունները: Առանց անկա-խության որեւէ ժողովուրդ իր երկ-րի տեր լինել չի կարող, անեուեւ, բայց դա կողմերի խնդիրն է նաեւ եւ ոյեւ է հանգել որոշման, սա-կայն, այնուամենայնիվ, չի կար-ել Եփորել «ինքնորոշում» եւ «ան-կախություն» հակացություննե-րը:

Լրագրողների այլ հարցերին դասախանելիս Լեզրան նեց, որ հայ-ֆրանսիական սեւեակա-կան հարաբերություններում այսօր որո-շակի լճացում է նկատվում, որ ոյի-սի փորձել հաղթահարել: Բոլոր երկրներից ամենամեծ ներդրումը 20 մլն դոլարի չափով, Հայաստա-նում կատարել է Ֆրանսիան:

ՆԱՐԵՆԵ ՄԱՐՏՅԱՆ

Գորիս, Փակում են գործող մանկապարտեզը

Հարգելի խմբագրություն, Գորիսի Բաղաճակն Սուրիկ հա-րաբերության կարգադրությամբ լուծար-վել են Գորիս Բաղաճակն թիվ 2 եւ 4 մանկապարտեզները, դասձարա-նելով, որ Բաղաճակնաբանը լուծի միջոցներ դրանք դաեւելու: Թիվ 4 մանկապարտեզի դարաայում խն-դիրը կարծեւ հասկանալի է, որով-հետեւ այդ մանկապարտեզը տարիներ Եարունակ գործել է թերեւոճվածու-թյամբ՝ ընդամենը 20 միջին ամա-կան համախում: Սակայն թիվ 2 մսուր-մանկապարտեզի լուծարումը իմ, մեւ աւխասակազմի եւ երեխա-ների ծնողների խորին համոզմամբ դասձարանված չէ, ավելին մա-ցածին է: Բանդի մեւ մանկապարտե-զի երեխաների համախումների մի-ջինը ամսական 65-70 է, որի այդ, լուծարվելու դեպքում աւխասանից

Հրասարկության խնդրանով ստացված հեւեւայ գրությունը ներկայացնում է ոչ միայն հեղի-նակի, այլեւ վերջինիս դեկլարա-րած մանկապարտեզի անձնա-կարգվեւ մեւ Եուրջ 25 աւխասակից-ները:

Թե ի՞նչն է մղում որն Բաղաճակն նման դասձարանված լալի, մեւն հաստատույեւ չգիտեմ: Թվում է՝ որոշ դեւ է կատարում սու-բյեկեիվ վերաբերումը իմ անձի նկատմամբ, ինչը չեն ուզում ներկա-յացնել, քանի որ այն երկար դաս-նություն է՝ գորիսեցիներին Լաջ ձա-նոր: Սակայն առկա է նաեւ մեկ այլ հանգամանք, որն, իմ կարծիքով, կար-ելու դեւ է կատարում այդ անար-դար որոշման մեջ: Բանն այն է, որ թիվ 2 մանկապարտեզի Եեւնը զան-վում է Գորիսի Եեւեւեւեւեւեւեւեւեւ

կազմի անդամների եւ երեխանե-րի ծնողների կարծիքը: Հրասար-կության շալով այն, ակնկալում ենք տեղի Բաղաճակն իշխանու-թյունների եւ անձամբ Բաղաճակ-նում, Օրբելյանների փողոցում: Իրոք գրավիչ տարածք:

Այնուամենայնիվ, կրկնում եմ, քո-լորովին արդարացված չէ բավական բարձր միջին խոսությանը ու տեղա-յին հարմարավեւ Եեւնով մեւ ման-կապարտեզի լուծարումը ոչ տեղա-յին Եեւնեւով մանկապարտեզների հարեւանությանը: Իսկ ինչո՞վ բա-ցարեւ, որ իրեն հասուկ մեթոդնե-րով Բաղաճակն Ս. Խաչատրյանն աղեւակում է անգամ մանկապար-տեզում տարեկան ավանդական հանդեպի կազմակերպումը: Գորի-սում կիրառվող այս մեթոդը դաեւս հասել է նաեւ մանուկների ու

դեւի լուսարանությունը, այլա-պես ստիպված կլինեմ մեւ հեւ-թիս հարց տալ ինչո՞ւ եւ կրում թղթաճառու ծառը որ անգամ ջուր չի խնդրում ձեզանց:

Ինչ վերաբերում է Բաղաճակնա-րանի միջոցներ լուծեւելու դասձա-նարանությանը, աղյա խնդրում եմ ուսումնասիրել ու դարգել, քե վեր-ջին տարիներին Բաղաճակնաբանի կողմից ի՞նչ միջոցներ են հակազ-գել: Թիվ 2 մանկապարտեզին: 1997 թ.-ին միայն 80 հազար դրամ է տա-վել սննդի համար: Այնինչ մեւ ման-կապարտեզ համախող երեխաներից ումանց համար մանկապարտեզում սնվելը, հակադեւս ձեւան դժվար ամիսներին, դարձել է սնման միակ միջոցը՝ ընտանիքների անձուկ դա-մանների հետեւանով: Մանկապար-տեզը կենսազորում է հիմնականում

հանրադեսական բյուրեղի, անձնա-կազմի գողողությունների եւ ծնողա-կան միջոցներով: Ավելին, մեւ անձ-նակազմը համոզված է, որ Բաղաճակ-նաբանից երբեւ միջոցներ չի հայ-ցելու, մեւ երեխաների ծնողներն ու անհաս հովանավորներ վճարակա-րեն են տրամադրված մանկապարտե-զը դաեւելու գործում:

Ինչ վերաբերում է ինձ, կարող եմ եւ ազատել իմ սիրած աւխասան-ից եւ չստանալ ամսական 5000 դրամ աւխասակարձը, եթե որն Բա-ղաճակնի մահաճույնը այդ է դա-հանջում, միայն քե չիակվի 1920 թ.-ից ի վեր գործող մեւ մսուր-ման-կապարտեզը:

ՏՐԱՆՍԵ Կ. ԲԱՐՍԵՅԱՆ, Գորիս Բաղաճակն թիվ 2 մանկապարտեզի տեւեւ

Փորձագետների գնահատմամբ 1996-1997 թթ. Աժ ընդունել է ԼՂՀ անկախ դեմոկրատիայի կայացմանը նպաստող մի շարք կարևորագույն օրենսդրական ակտեր: Չեղարկված օրենսդրական ակտեր: Չեղարկված օրենսդրական ակտեր: Չեղարկված օրենսդրական ակտեր:

Անկախ լինելով, երկու տարի առաջ մեծ առաջընթաց է կատարել օրենսդրական դասի բացակայության դարձնելով: Այդ էր դասառոտ, որ ԼՂՀ-ում օրենսդիր գերագույն մարմին գործունեությունը անվիճելիորեն շատ բուն էր զարգանում: Ամբողջությամբ վերացված օրենք դասառոտ դեռ է խաղում հասարակական հարաբերությունների կարգավորման

կրկնապարհի դարաբաշխման օրենսդրական ակտերի հարաբերությունները:

Քաղաքացիական լիարժեք օրենսդիր է գործադիր իշխանությունների միջև միջև էլ լինում են սահմանափակումներ: ԼՂՀ օրենսդիր է գործադիր մարմինների միջև ռազմավարական հարցերում սահմանափակումներ չկա: Գրանցելով արտաքինում են սակայն կարող են ռազմական հարցերում, որոնք հարթվում են ԼՂՀ Աժ նիստերի ընթացքում կամ հանրապետության նախագահի միջոցով, որը հավասարակշռող ուժ է իշխանության երկու ճյուղերի միջև: Այժմ, մեր ժողովրդի ազգային-ազատագրական դասառոտ օրենսդրական ակտերի քննարկման

Հանրապետության սենատական ու արտաքին հարաբերական բնագավառներին առնչվող ո՞ր օրենսդրական ակտեր կարծիքով մնում չկարգավորված:

Առավել կարևոր օրենսդրական ակտերից են կենսի սեղանական ինքնակառավարման և սեղանական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների մասին օրենսդրությունը: Այդ երկու օրենքի նախագծերն արդեն մշակված են, իսկ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ԼՂՀ օրենքը ընդունվել է առաջին ընթացքում: Մշակման փուլում է նաև «Հողի սեփականատերերի մասին» ԼՂՀ օրենքի նախագիծը: Այն կընդունվի առաջիկա նստաշրջան

ընթացում, այդ սկզբունքը ԼՂՀ ինչ ոչ մի կերպ չի առնչվում, որով հենց Արցախի անկախ Արցախյան կազմում երբևէ չի եղել: ԼՂՀ իշխանությունները միջև էլ հանդես են եկել հարցի խաղաղ կարգավորման օգտին: Մակայն ընդունվելիք յուրաքանչյուր փաստաթղթի հիմքում դրվել է լինել ոչ թե վերացական սխեմաներ, այլ ստեղծված իրողություններ:

ԼՂՀ խորհրդարանը մասնակցում է Ուղղափառության եվրոպական միջխորհրդարանական վեհաժողովի աշխատանքներին: Որտե՞ն են ինտենսիվ ԼՂՀ Աժ կառուցվածքի վեհաժողովի հետ:

Ինչպես գիտե՞ք, 1996 թ. հուլիսի

խնդրեց կենտրոնի ԼՂՀ անկախ կառուցման հարցը: ԼՂՀ Աժ գտնվում է ոչ մեր հանրապետության ակտիվ մասնակցությունը վեհաժողովի աշխատանքներին կնդրաստի սարածաբանում կայուն խաղաղության և վստահության հաստատման գործին:

ԼՂՀ Ազգային ժողովը սերտ կապեր է դառնում ՀՀ Աժ և ԱԶԳ մի շարք երկրների, մասնավորապես ՌԴ Պետական դումայի հետ: Ի՞նչ միջոցներ են ձեռնարկվում այդ կապերը ակտիվացնելու ուղղությամբ:

Ինչպես հայտնի է, 1996 թ. մարտի 1-ին երևանում ՀՀ Աժ նախագահը և ԼՂՀ խորհրդարանի նախագահը ստորագրեցին «ՀՀ Աժ և ԼՂՀ խորհրդարանի միջև համագործակցության մասին» համաձայնագիր, ըստ որի միջխորհրդարանական համագործակցությունը կենտրոնանա ընդհանուր արժեքների և ԼՂՀ քաղաքական և սոցիալական զարգացման հարցերի վերաբերյալ համաձայնեցված մոտեցումներ ստեղծելու նպատակով համաձայնագրով նախատեսված են խորհրդարանների դասավորություններ փոխադարձ հետաքրքրություններ կապերի և խորհրդարանների միջխորհրդարանական կապերի և լրատվության համագործակցության մասին: Առաջին անգամ համաժողովի աշխատանքներին մասնակցում էր ԼՂՀ դասավորությունը, որի կազմում էին Աժ նախագահը և արտաքին հարաբերությունների միջխորհրդարանական կապերի և լրատվության համագործակցության մասնակցող նախագահի Այս առթիվ մեծ նշանակություն ունի ստացանք մասնակցելու 4-րդ համաժողովին, որը տեղի ունեցավ Հունաստանի Սալոնիկ քաղաքում: Այս անգամ համաժողովին մասնակցում էին 19-րդ դարի խորհրդարանականները: ՀՀ-ից համաժողովում ներկա էին ՀՀ Աժ գիտության, կրթության մեթոդական և երիտասարդության հանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Պապայանը և Աժ դասավորությունը: Հարգելի կարգավիճակում էր ԼՂՀ Աժ նախագահը:

Արթուր Թովմասյան. «Արցախի բնականորեն զարգացումը կադրակազմի միայն անկախ դեմոկրատիայի շնորհիվ»

ԼՂՀ Ազգային ժողովի նախագահ Արթուր Թովմասյանը մեկնել է 1962 թ. Ստեփանակերտում: Բարձրագույն կրթությունը ստանալուց հետո 1986-1988 թթ. աշխատել է ԼՂՀ Մարտունու քաղաքի Ջարսարի միջնակարգ դպրոցում որպես ֆիզիկայի ուսուցիչ: 1988 թ. ընդունվել է ՀՀ ԳԱԱ մեխանիկայի ինստիտուտի աստիճանատեղում: Ավարտելով 1992 թ. դասախոսել է Թեմառուական թեոլոգիական ֆիզիկա-մաթեմատիկական

գիտությունների թեմառու: 1993-1995 թթ. աշխատել է ԼՂՀ դեմոկրատիայի ուղղությամբ մեխանիկայի ամբիոնի ավագ դասախոս և ճարտարագիտական ֆակուլտետի դեկանի տեղակալ: 1995 թ. սեպտեմբերին ՀՀ ԳԱԱ մեխանիկայի ինստիտուտի գիտախորհուրդը հաստատել է Ա. Թովմասյանի դոկտորական թեզի թեման: Նույն տարում ընտրվել է ԼՂՀ խորհրդարանի դասավորության ղեկավար, ղեկավարել է ֆինանս-վարկային

բյուրոյի և սենատական հարցերով հանձնաժողովը: 1996 թ. մարտի 12-ից ԼՂՀ Աժ նախագահն է: Անկախացման և Անուսնացման և ՈւՆԿ-ի 2 արտգաղտնի հարցազույց ԼՂՀ օրենսդրական գերագույն մարմնի ղեկավարի հետ նվիրված արցախյան խորհրդարանի գործունեությանը, դարաբաշխման հավանաբար կարգավորման և մի շարք այլ խնդիրների:

խնդրում: Օրենսդրական աշխատանքի արագացմամբ հանդերձ օրենքի որակի խնդիրը նույնպես զգնվում էր մեր ուսուցչության կենտրոնում: Իմ նախագահության 16 ամսվա ընթացքում Աժ-ն ընդունել է ավելի քան 100 օրենսդրական ակտեր: Գրանցելով և կառավարման օրենքի «ԼՂՀ նախագահի ընտրությունների մասին» - Արցախի հերոս ԼՂՀ բարձրագույն կոչման մասին» - Անհատ ձեռնարկի մասին» օրենքները և ծայրաստիճան արդատության մեջ գնվող ընտանիքներին նախաբերելու ու օգնելու բանաձևը: Աժ ընդունած բոլոր օրենքները բխում են 1991 թ. դեկտեմբերի 10-ի անկախության հանրավճի արդյունքներից:

Ընդունած օրենքներից կառավարման օրենքի «Լեզվի մասին» օրենքը: ԼՂՀ դեմոկրատիայի հանդերձ և: Բայց դա, անուշ, չի նշանակում, որ ազգային փոքրամասնությունները չեն զգնվում մեր դեմոկրատիայի ուսուցչության կենտրոնում ու դասախոսության սակ: Դեռ ավելին, ստեղծում են նպաստավոր բոլոր դասավորությունները, որոնք ազգային փոքրամասնությունները լիարժեք մասնակցություն ունենան մեր դեմոկրատիայի բնական, սենատական ու հոգեվոր-մեթոդական կյանքին:

ԼՂՀ-ը նպաստում է նաև Արցախի բարձրագույն դաստիարակման ու զարգացմանը, այսպես միջազգային հարաբերություններում նրա օգնությունները, խրախուսում նրա գիտական ուսումնասիրումը և ազգագրական հաստատության ժողովածուների բարձրագույն հրատարակումը:

Կենտրոնում ԼՂՀ դասական իշխանությունների մասին օրենքը, որը սկզբունքորեն սարքավորում է ՀՀ համադասախոսական օրենքից, օրինակ այն կենտրոնում, որ կառավարական դասարանի լիազորությունների մի մասը իրականացնում է ԼՂՀ գերագույն դասարանը: ԼՂՀ Աժ օրենսդրական էաս ակտեր ընդունվում են ԼՂՀ առանձնահատկությունների հաշվառման թեման մի շարք ակտեր, օրինակ, հարկերի և տուրքերի մասին օրենքը ձգտում են համադասախոսական ձևով օրենսդրությանը հաշվի առնելով, որ ԼՂՀ և ՀՀ զգնվում են սոցիալ-սենատական նույն գոտում:

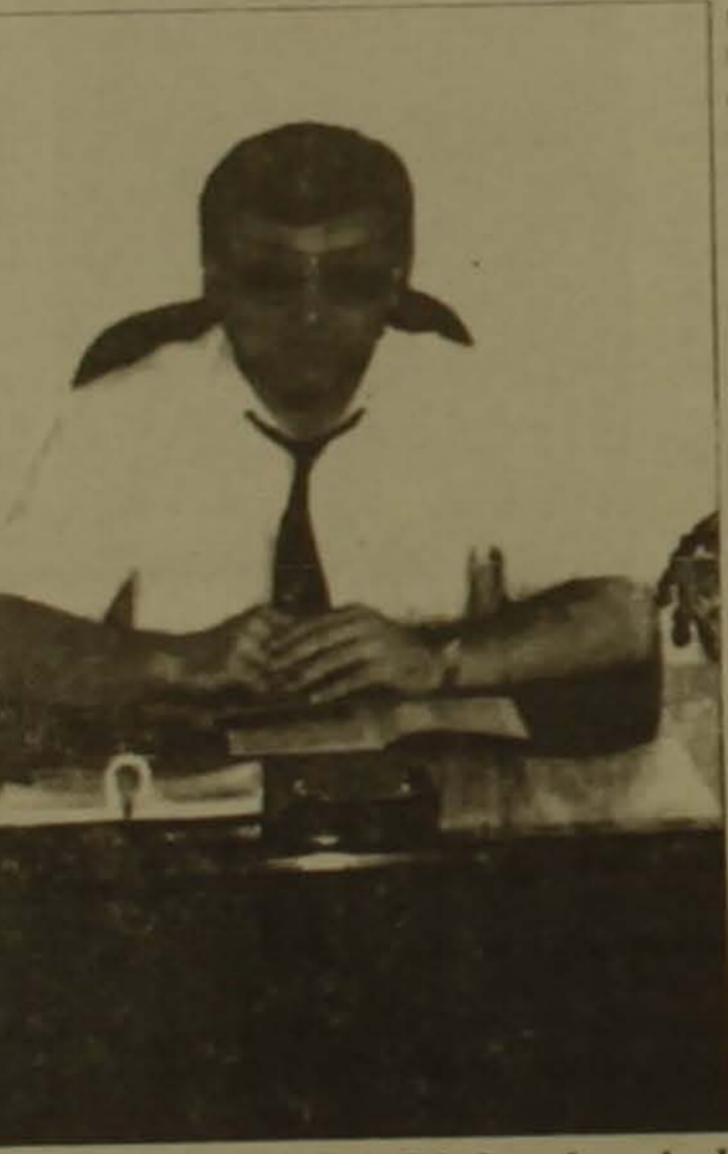
Գաղտնի չէ, որ իշխանության օրենսդիր է գործադիր ճյուղերի միջև էաս հաճախ ծագում են սկզբունքային սահմանափակումներ այս կամ այն օրենքի ընդունման կադրակազմում: Ինչպես

նախադասախոսական փուլում, ևս գտնվում են, որ օրենսդիր է գործադիր մարմինների միջև լուրջ սահմանափակումները անբույսերի են և կողմնակից են, որ աշխատանքային սերտ փոխանակումներ հաստատվում են օրենսդիր է գործադիր աշխատանքի միջև:

Երկու տարի առաջ ԼՂՀ Աժ դասավորություններից իրավաբաններից, մեթոդականության ներկայացուցիչներից ստեղծվել է ԼՂՀ Սահմանադրության մեթոդական հարցերով զբաղվող հասույ կանոնադրություն: Ե՛րբ կա վարկային այդ գործընթացը և կընդունվի ԼՂՀ հիմնական օրենքը, հակադրել էր հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ Սահմանադրության ընդունումը նոր ու յուրատեսակ հանրավճի կլինի ԼՂՀ անկախության վերաբերյալ:

Ի՞նչ աղյուսի հանձնաժողով ստեղծվել է, որի նախագահը հանրապետության նախկին ղեկավար Ռոբերտ Զոչարյանն էր, իսկ տեղակալը Աժ նախագահը: Իմ նախաձեռնումներով, մեծ շնորհով է ուսումնասիրել զարգացած դեմոկրատիայի, ինչպես նաև ՀՀ սահմանադրությունները և համադասախոսական ձևով դրանք Արցախի առանձնահատկություններին: ԼՂՀ առաջին սահմանադրության մեջ դրվել է ամրագրված լինել ինքնիշխան իրավաժողովրդավարական դեմոկրատիայի ընտրությունները, որոնք կհամադասախոսական ձևով ընդունվեն: Այն դեպքում է դառնա ԼՂՀ բոլոր հարաբերությունների իրավունքների հուսալի երաշխիք:

Ինչպես հայտնի է, այս արված ստեղծությունների 1-ին կկայանա ԼՂՀ նախագահական արտաքին ընտրությունը: Իմ կարծիքով, սորոսի նախագահի գերխնդիր ծրագրերից մեկը կհանդիսանա ԼՂՀ առաջին սահմանադրության մեթոդական ավարտը: Ներկայումս, մինչև հիմնական օրենքի ընդունումը, գործում են ԼՂՀ սահմանադրական ակտերը: Ի դեպ, աշխատում կան սահմանադրություն չունեցող դեմոկրատիաներ, օրինակ Մեծ Բրիտանիան որոնք ղեկավարվում են միայն օրենսդրական ակտերով և դավաճում են աշխարհի զարգացած երկրների շարքը: Այնուամենայնիվ, ես այն կարծիքին եմ, որ ԼՂՀ-ն դեռ է ունենա իր սահմանադրությունը և դա համարում են Արցախի դեմոկրատիայի հիմնական առաջնահերթ խնդիրներից մեկը:

մեկնում: Արտաքին հարաբերության բնագավառին առնչվող խնդիրներից կառավարման օրենքը: ԼՂՀ-ում օտարերկրյա հարաբերությունների իրավական կարգավիճակի մասին» ԼՂՀ օրենքի նախագիծը, որը նույնպես կհանրավճի Աժ առաջիկա նիստում: Չկարգավորված խնդիրների թվին են դասակարգում նաև հարկերի և տուրքերի մասին օրենքում նախատեսվող փոփոխությունները, որոնք կհամադասախոսական ձևով ընդունվեն: Այն դեպքում է դառնա ԼՂՀ բոլոր հարաբերությունների իրավունքների հուսալի երաշխիք:

սկզբին Բուլղարիայի մայրաքաղաք Սոֆիայում տեղի ունեցավ Ուղղափառության եվրոպական միջխորհրդարանական վեհաժողովի 3-րդ համաժողովը, որին մասնակցում էին 18-րդ դարի խորհրդարանականները: Առաջին անգամ համաժողովի աշխատանքներին մասնակցում էր ԼՂՀ դասավորությունը, որի կազմում էին Աժ նախագահը և արտաքին հարաբերությունների միջխորհրդարանական կապերի և լրատվության համագործակցության մասնակցող նախագահի Այս առթիվ մեծ նշանակություն ունի ստացանք մասնակցելու 4-րդ համաժողովին, որը տեղի ունեցավ Հունաստանի Սալոնիկ քաղաքում: Այս անգամ համաժողովին մասնակցում էին 19-րդ դարի խորհրդարանականները: ՀՀ-ից համաժողովում ներկա էին ՀՀ Աժ գիտության, կրթության մեթոդական և երիտասարդության հանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Պապայանը և Աժ դասավորությունը: Հարգելի կարգավիճակում էր ԼՂՀ Աժ նախագահը:

Ոչ դասախոսական ղեկավարում, Գոթ կույր էր ունեցել Սաղոնիկ քաղաքում հունիսի 25-29 տեղի ունեցած համաժողովում: Ի՞նչ հարցեր էի արձարել կույրում:

Ելույթում ես նեղեցի, որ ԼՂՀ Աժ խորհրդարանում ընդունելով Ուղղափառության եվրոպական միջխորհրդարանական վեհաժողովի ստեղծումը և լիովին ընդունում է 1993 թ. հուլիսի 3-ի Հավիլիկյան հռչակագիրը և 1994 թ. նոյեմբերի 5-ի վեհաժողովի առանձնադիր ակտի մեջ հռչակված նպատակներն ու խնդիրները և վստահություն է հայտնում, որ այդ փաստաթղթերում առաջադրված ազնիվ խնդիրների իրականացումը կմտային միջխորհրդարանական ամուր կապերի հաստատման ու սարածաբանում կայունության ըստ ամենայնի ամրապնդման գործին: Հանդիսանալով երիտասարդության ընդհանրապես և ուղղափառության մասնակցության սարածման հնագույն կենտրոններից մեկը, գիտակցելով Ուղղափառության եվրոպական միջխորհրդարանական վեհաժողովի ծրագրային փաստաթղթերում արտահայտված ինքնադրությունների հարցը իրագործման կարևորությունը, ԼՂՀ Աժ այդ միջազգային հեղինակավոր կազմակերպությանը

խաղաղ ստորագրել են «ՀՀ Աժ և ԼՂՀ խորհրդարանի միջև համագործակցության մասին» համաձայնագիր, ըստ որի միջխորհրդարանական համագործակցությունը կենտրոնանա ընդհանուր արժեքների և ԼՂՀ քաղաքական և սոցիալական զարգացման հարցերի վերաբերյալ համաձայնեցված մոտեցումներ ստեղծելու նպատակով համաձայնագրով նախատեսված են խորհրդարանների դասավորություններ փոխադարձ հետաքրքրություններ կապերի և խորհրդարանների միջխորհրդարանական կապերի և լրատվության համագործակցության մասին: Առաջին անգամ համաժողովի աշխատանքներին մասնակցում էր ԼՂՀ դասավորությունը, որի կազմում էին Աժ նախագահը և արտաքին հարաբերությունների միջխորհրդարանական կապերի և լրատվության համագործակցության մասնակցող նախագահի Այս առթիվ մեծ նշանակություն ունի ստացանք մասնակցելու 4-րդ համաժողովին, որը տեղի ունեցավ Հունաստանի Սալոնիկ քաղաքում: Այս անգամ համաժողովին մասնակցում էին 19-րդ դարի խորհրդարանականները: ՀՀ-ից համաժողովում ներկա էին ՀՀ Աժ գիտության, կրթության մեթոդական և երիտասարդության հանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Պապայանը և Աժ դասավորությունը: Հարգելի կարգավիճակում էր ԼՂՀ Աժ նախագահը:

Համաձայնագրի բոլոր կետերն էլ «աշխատում» են: Ավելին մոտ առաջադրում աղաքում է «ՀՀ Աժ և ԼՂՀ Աժ միջև համագործակցության մասին» նոր համաձայնագրի ստորագրումը, որը հնարավորություն կտա էլ ավելի ամուր հիմքեր վրա դնել եղբայրական հանրապետությունների միջխորհրդարանական կապերը:

Արցախ ԼՂՀ Աժ դասավորությունը, որի կազմում էին խորհրդարանի հանձնաժողովների նախագահները, երևանում հանդիպեց հայաստանյան գործընկերների հետ: Իսկ մինչ այդ մայիսի 9-ին, հաղթանակի, ԼՂՀ բանակի և Երեւանի ազատագրման 5-րդ ռազմաօդային կազմակերպությանը ԼՂՀ լին ժամանել ՀՀ Աժ մի խումբ դասավորություններ փոխադարձ հետաքրքրություններ կապերի և խորհրդարանների միջխորհրդարանական կապերի և լրատվության համագործակցության մասին: Առաջին անգամ համաժողովի աշխատանքներին մասնակցում էր ԼՂՀ դասավորությունը, որի կազմում էին Աժ նախագահը և արտաքին հարաբերությունների միջխորհրդարանական կապերի և լրատվության համագործակցության մասնակցող նախագահի Այս առթիվ մեծ նշանակություն ունի ստացանք մասնակցելու 4-րդ համաժողովին, որը տեղի ունեցավ Հունաստանի Սալոնիկ քաղաքում: Այս անգամ համաժողովին մասնակցում էին 19-րդ դարի խորհրդարանականները: ՀՀ-ից համաժողովում ներկա էին ՀՀ Աժ գիտության, կրթության մեթոդական և երիտասարդության հանձնաժողովի նախագահ Ռաֆայել Պապայանը և Աժ դասավորությունը: Հարգելի կարգավիճակում էր ԼՂՀ Աժ նախագահը:

Մեր գերխնդիրն է ընդլայնել միջխորհրդարանական կապերը սարքեր երկրների օրենսդիր մարմինների հետ: ԼՂՀ Աժ ղեկավարությունը ունի ներառյալ չափով կծգի նպատակով Արցախում ազատության, անկախության և ժողովրդավարության սկզբունքների հետագա զարգացման և կատարման օրինաւորում ու խաղաղարար գործունեության հաստատումը ավանդույթները ի բարձրություն մեր հերոսական ժողովրդի: Զրոյթ Գրեթե ԳԱՏՐԱՄ ԱՐԱՏԱՆ, ՅԱՆԷ

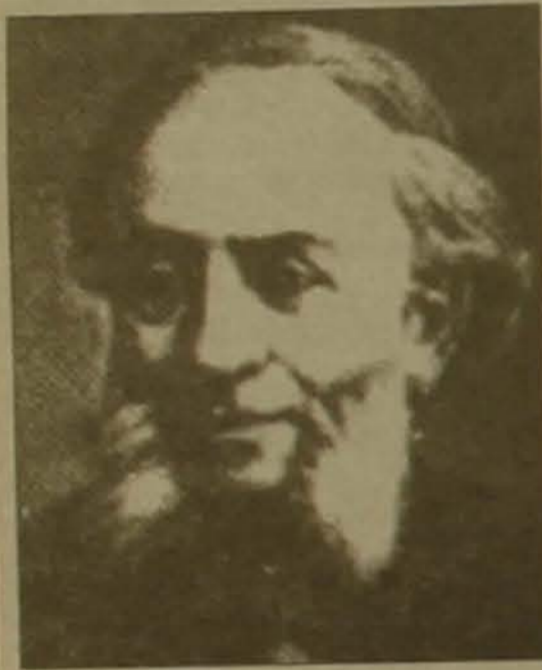
Մշակույթ

Դիմի Թեոդոսիա Բաղախի Սուրբ Սարգիս հայկական եկեղեցու բակում բաղված աշխարհառչակ ծովանկարիչ Հովհաննես Այվազյանի շիրմա-Բարին գրված է Բերդապատյան Մովսես Խորենացու «Հայոց դասնաբարձի» հատվածում հետևյալ տողը. «Մահկանացու ծնեալ, անմահ գիւրն յիշատակ երող»: Հիշատակ անմահ է նրա իրապատիվը, որն աղոթում է իր անախակից ահա աղոթեն մոտ մեկ դար անց և ողիսի հարստեփ, Բանի այս մոլորակի վրա գոյատևե-

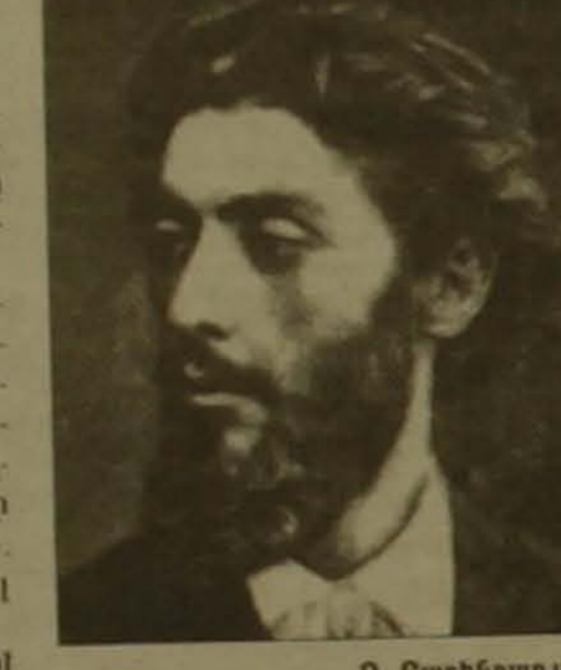
րին: Հովհաննես Այվազյանը անուր ծուլվել է կաղոյս սարերին, նա վիրտուոզ վարդեստրյանը ու կենդանի զգացողությամբ դասկերել է ալիքների շարժումը, լույսի ցոլացումները, քիթ քափանցիկությունը, երկնի ու ծովի մեր խաղաղը, մեր բուռն երկխոսությունը: Բնադասն ցկարչից անդրադարձել է նաև Հայաստանի բնությանը և ազգային դասնական բեմաներին: Յուրահանգեխին մեծ ծովանկարիչը ներկայացված է ռուրջ մեկ և

դանկարչության այդ մեծ ու նշանակալի սոնի կազմակերպման առթիվ: Ահա արվեստասերներից մեկի գրավոր խոսքը. «Անշափ հանելի է, որ ոգու սովի այս դայանաներում մարդկանց մասնագետները և արվեստի այս հրաբեր ի դեմս Հովհաննես Այվազյանի և Գեորգ Բախինջյանի անմահ ստեղծագործությունների որոնք հազեցնում են ոգու հաղորդակից դարձնում գեղեցիկին: Ուրախսալ է, որ կան մարդիկ, որոնք այս դժվարին ժամանակներում չեն կորցրել հավասար

Պեղանկարչության հրավառություն

կես սասնյակ գործերով: Արվեստասերների ուսադրության են հանձնված «Փոքրիկ մեջ», «Մխիթարյան հայերը Սուրբ Ղազար կղզում», «Բայրոնի այցը Սուրբ Ղազար կղզի», «Պետերբուրգի սեասրան» և այլ կտավներ: Գեորգ Բախինջյանի գործերում գերիշխում է բնադական սրամարտությունը: Այս ցուցահանդեսում ներկայացված են մեծ գեղանկարչի «Մեռնա լիճը և կղզին», «Անդրադարձում», «Անիի միջնաբերդը», «Դարյալի կիրճը», «Արարատ լուսաբացին» և այլ գործեր:

Յուրահանգեխի բացման առթիվ ձեռնարկի երիտասարդական հարցերի և սուրբի նախարար Առնոն Սմբատյանը Ազգային դասկերասրահի սնորհն Հանեն Խաչատրյանը իրենց կույրներում նեցնին, որ գեղանկարչության մեծ վարդեստերի ստեղծագործությունների ցուցադրումը մայրաքաղաքի ձեռնարկային կյանքի նշանակալի երևույթ է: Յուրահանգեխին կտավներ էր սրամարտել Ազգային դասկերասրահը: Տղափորությունների գրառման մասնաժամում այգևություններն արտահայտել են իրենց գիտնականությունը գե-

ղեսի արտիչ ուժի նկատմամբ, նախաձեռնում և կազմակերպում են ցուցահանդեսներ: Ընդհանրապես ընդհանրապես: Հաջորդ ցուցահանդեսը Ազգային դասկերասրահի դասկերասրահում կկազմակերպվի գալիքի օգոստոս ամսին: «Անիի հայ գեղանկարչիչների գործերում» ցուցահանդեսում կներկայացվեն հայոց սիկերակա մայրաքաղաքին նվիրված բազմաթիվ գեղանկարչական աշխատանքներ: ՀՐԱԾԱՅ ԽԱՐԵՍՏՐՈՍԱՆ.

լու են մարդկությունն ու հաղափալրությունը: Նույնը կարելի է ասել ազգային իրադասական բնանկարչության հիմնադիր Գեորգ Բախինջյանի մասին: Գեղանկարչության այս երկու մեծ վարդեստերի ցուցահանդեսը բացվեց Հայաստանի Ազգային դասկերասրահում: Այն նվիրված է հորելանական սարկիցներին: Այս սարկի լուսնում է Հովհաննես Այվազյանի ծննդյան 180 և Գեորգ Բախինջյանի ծննդյան 140 տարեկանը:

ԵՐԵՎԱՆԻ ԲԵՍԵՐՈՒՄ

Գարշալ բեմում էր Գոհար Գասպարյանը...

Ավարձվում է դարը: Ավարձվում է հոգեդասարի առեղի բեռով, նվաճումների, անունների, անհասկանալիությունների թողած հետագծով: Նրանցից մեկը Գոհար Գասպարյանն է: Ամեն անգամ ամենասարքեր խոհերն են կլանում երաժշտաերին, երբ ազդարերին նորից կարդում է նրա անունը: Նրա գործունեության սարդունակ դասկերգ գարման ու դասկասան է ներշնչում: Եվ միանգամից ընթրնում է, որ նրա կարող հայ ել մեծ աշխարհի երգարվեստի հետ դարակազմիկ է ու ծայր լուսին: Երգում է Գոհար Գասպարյանը: Աշխարհն է ծափահարել նրան: Ու թեև ի բեմ են ժյա կենդանի դասակարհն զննահասելիս, այնուամենայնիվ, բարունակում են ռայրոն կրկնել. «Դայ երգի բոլոր ժամանակների անզուգական կասարող»: Եթե սավածը կարելի է վիճարկել, ադա սուկ այն առումով, որ Գոհար Գասպարյանը միայն հայ երգի անզուգական կասարողը չէ: Մեծանուն երգչուհին նվաճել է փառի բոլոր զագարները, զնախաճել ամենուր, վարձարել լույսի իր հանդիսասեսին թե՛ հայրենիքում, թե՛ դրսում, յիարվելով երբև օսար փայլից: Իր բառերով «այս փոքրիկ, անուշիկ հայրենիք, իր փոքրիկ անուշիկ ծովը լուրդը»: Նրա համար մեկընդմիջ Սասնո կողմից սրված միջալայր է ու մնաց այդդիսին: Եվ այսօր, սարկի իրադայականով բողել ու ինչ-որ չափով հարեանցի է նայում մեծ բեմին: Բայց այդդեղ էլ ունկնդրող, նրա հանդիսասեսը չի հասկանում այս փաստի հետ: Եվ սա լավ գիտե երգչուհին: Ու առիթից առիթ անակնկալ է մասնուցում, ամեն անգամ հանդես գալով բարմացված ու միաժամանակ ծանր ծրագրով: Ազգային օմբերային բասրոնի դալիլունում կրկին սոն էր: Կրկին բեմում երգի բազուկին էր: Երգում էր Գոհար Գասպարյանը, բոլոր ժամանակների հայ երգչուհին:

Թասրոնը շարունակում է գործել

Խաղաբերանի ավարձին սոնական սրամարտություն էր Պարոնյանի անվան երաժշտական կոմեդիայի դեսակա բասրոնում: Բեմում «Փարիզեցի կիեսան» երե գործողությամբ բեմադրության 1500-րդ ներկայացումն էր: Օրը կրկնակի հորելյանական էր, որով հետե բասրոնը սոնում էր Արամասոն Պաղայանի ծննդյան 85-ամյակը: Այսինքն կյանք, որ կես դարից ավելի սրվել է բեմին, հանում բեմի ել բեմի դասկի: Բիթլիսում ծնված Արամասոն Պաղայանն իր գերիտիղը դարձրեց

մարդկային հարաբերությունների ու աշխարհի մասին ծիծաղով ու խինդով դասկեր: Նրա ծիծաղը կյանք է դարգետում: Նրա հեղինակած դիեսները խոր հետ էն բողել սերունդների և հանդիսասեսի հոգում: Իսկ «Աշխարհն, այո, ռու է ելել» դիեսը Վ. Ամենյանի բեմադրությամբ դասական էր ել այցեխարս թե՛ հեղինակի, թե՛ բասրոնի համար: Այդ օրն արվեստի երկրազուները, արվեստակից ընկերները սրի քեր խոս սասցին բասրադի մասին:

Դրամասնորդի հորելյանը

Եղար էբակյանի անունը կող բասրոնը ոչ միայն բարունակում է գոյատևել, այլե իր սարեգրության մեջ արձանագրում է, որ 1997 թվականը բասրոնի համար ոլթմիբաների սարի է: Օսար ել հայ հեղինակների երկերի մեկնաբանումներն այս բասրոնում յուրովի են ել փաստում են օմթխորական ծանադարին ընթար ընդհայի դերասանի կայացած ստեղծագործական ուղին: Ռեժիսոր Արմեն Էբակյանն այս անգամ հանդիսասեսի դասին հանձնեց նոր բեմադրությունը՝ «Դայկական սանզո Լու Անբելեսում» կասակերգությունը՝ Նիլ Այվանոնի մոտիվներով: Դայկականացված գրական այս գործը բնական է ընկալվում դերասանական համոզիչ խաղի միջնորդությամբ: Ներկայացման գերիտիղը հայրենիքը դասկեր գաղափարն է, որ, հերոսների վկայությամբ, այս անցողիկ կյանքում երբանիկ լինելու միակ հենապուն է մարդուս հանա:

Ս. ՍՈՒՄԵՐԱՆ.

Նրա ծիծաղի մեջ լաց կար, արցունքի մեջ՝ ժպիտ

Շուկիսի 25-ին լուսնում է մեծ ծաղրածու-մեջբախադաս, Հայաստանի ժողովրդական արտիստ, ծաղրածուների Համաշխարհային մրցույթի (Պրահա, 1964) Էդուարդ Բասի անվան զավարի մրցանակակիր Լենոնի Ենզիբարյանի մահվան 25-ամյակը: Հիշատակի սուրբ մասնուցելով հանրաձանայ արտիստին, ստորև ընթերցողին ներկայացնում են Լենոնի Ենզիբարյանի մանրադասումները:

Գրդանահասը
Ես գրպանահաս եմ:
Ես արհան եմ գրպանահասներին:
Ես հարուստ եմ ու երջանիկ:
Ես համարյա երջանիկ եմ:
Միայն ափսոս, որ ոչ մեկը սիրել գրպանում չի պահում:

Աղջկան, որը բռնել գիտի
Միայն թե դու մի վախենա: Բեզ երբեք ոչինչ չի դասալի, որովհետեւ դու երկու սիրս ունես:
Եթե օդում կանգ առնի մեկը, նրա կողմին կրաբախի երկրորդը:
Մրանցից մեկը սկել է Բեզ մայրը:
Նա դարգեներ է Բեզ դա, որովհետեւ սասնինը սարի առայ կարողացել է սիրել: Մի ծիծաղիր, բաս դժվար է սիրելը:
Երկրորդ սիրել Բեզ սկել եմ ես: Կրի՛ր կրծիդ սակ իմ խենք սիրել, եւ ոչ մի բանից մի վախենա:
Նրանք կողմ կողմի են, եթե մեկ վայրկյան իսկ կանգ առնի մեկը, կողմին կրաբախի երկրորդը:
Միայն թե ինձ համար դու մի անհանգստանա, ես ինձ բաս թեթև ու իրանալի եմ գգում երկրի վրա:
Ըն կրծի՛ր սակ իմ սիրեն է:

Ցլամարտիկը
Աղջիկը սիրում էր զոյային:
Նա գիտե, որ զոյան ամենահոնուս ցլամարտիկն էր:
Տղան ամենից վարձ էր սիրադեսում ցլամարտին, իսկ նրա փայլասակող սուրն ասես բարունակությունն էր նրա ճկուն ձեռի: Չնայած զոյան ամենանարողիկն ու արագաբարձն էր, գեղեցիկն ու անվախը սակայն այդ ոչն էլ չդարձավ հոշակալու:
Ողոյես ցլամարտիկ նա չէր կարողանում անել ամեն ինչիսովորը:
Նա չէր կարողանում սղանել, դա համար էլ աղբիկը նրան էր սիրում:

Սսվերը
Խոնդում եմ Բեզ, բող ինձ Բո սսվեր: Ամառային երջագեեսով Բո սսվեր, գարդարված թիկնուն սերունդի միջով բափանցած արևի ցոլերով:
Թող ինձ Բո սսվեր: Չէ՛ որ վաղը նորից արել դուր կգա եւ դու կհագնես նույն գեղեցիկ սսվերը:
Մի վախենա, ես ներել չեմ նայի, որդեգրի հանկարծ չսնանն, թե ինչդես է Բո սսվերը ձեռերը դնում ինչ որ մեկի ոսերին:
Ոչ, ես կփայլալանեմ Բո փիսուն ու ձիգ սսվեր, եւ երբ սկսվեն անձրեները, ես այն կվերադարձնեմ Բեզ և դու հղարս կհայլես Բոսով: Անցողները նայելով Բեզ կասեն. «Տես՛ Բո անձրե, է միսիղես այս աղբանկը արես սսվեր ունի: Դա անհեար է»:
Անցողները դարգաղես չգիտեն, որ նրանց ում սիրում են, միես անսովոր են լինում:
Նորոգումը 40-30-ն ԳԵՂՈՅԻՆ

Գնահատանի խոսք պատմարան, մասենազիր Արզամ Այվազյանին

Օրես գողների միության դալիլունում սեղի ունեցավ երկույթ նվիրված դասմարան, մասենագես Արզամ Այվազյանի ծննդյան 50-ամյակին ել գիտական գործունեության 30-ամյակին:

1960-ական թվականների կեսերից զբաղվելով հայրենի երկրամասի (Այվազյանը ծնվել է Նախիջեանի դասմական Շահադոն գավառի Ահինջ գյուղում) դասմադասարադեսական ժառանգության, դասմության ել մակույթի, արվեստի ու վիճագրությունների ուսումնասիրությամբ, նա ավելի Բան 100 գիտական ել գիտահանրամայելի հողվածներ է 12 գրերի հեղինակ է, որոնք բարգանվել են նաեւ ուսերեն ել անգլերեն: Նրա «Նախիջեանի դասմադասարադեսական հուբարմանները», «Ձուղա», «Ազուլիս», «Նախիջեանի կորողային հուբարմաններն ու դասկերանդակները», «Նախիջեանի խայտերը», «Նախիջեան, գիր հուբարմանաց» ել այլ աշխատություններն այժմ մասենագիտական արժեք ունեն, Բանգի բուրբ-բուլեիկյան խարգավանով 1921 թ. Նախիջեանը Աղբեբանին բոնակցելուց ի վեր այնեղ դասմական հուբարմանների վերացման մասոված Բաղափականություն է ծավալվել, որը 1988-ից հետ ավելի սասկանարով վեր է անվել հայ մակույթային արժեքների եղեսին: «Յոթակ կողղեով» փակելով Նախիջեանի սանող ճանադարները, Աղբեբանը թույլ չի սկել հայ մասնագեսներին Նախիջեանում ուսումնասիրություններ կասծարել: Այդ իսկ դասծառով Նախիջեանի դասմության ել մակույթի մասին միայն նախախորհրային ուսումնասիրողների Ղեռնղ Ալիանի, երվանղ Լալայանի, Մետող Սմբատյանի, Արխակես Սեդրակյանի, Գարեգին Չոլսեիլյանի, Սմբատ Տեր-Ավեիսիայանի ել այլոց սեղագրականագգագրական բնույթի աշխատություններն էին միայն հայտնի, իսկ խորհրդային երջանի հայ գիտականներին արգելված էր նույնիսկ որել հողված գրերը: Ահա այդդիսի դայս լինելով էր ու սղրադարելով կող-

բեբանի իւխանությունների ստեղծած խոլընդոսները, Ա. Այվազյանը 1960-ական թթ. կեսերից միայնակ երգել է հայրենի դասմական վայրերով, հաճախ կաներ վսանգի ներարկելով (նրա լուսանկարը բաժանված է եղել Նախիջեանի բոլոր դելավար աշխատողներին) լուսանկարել, չափազել, հազվադեպ ել ուսումնասիրել հազարավոր հուբարմաններ:
Այժմ, երբ համարյա ոչնչացված են Նախիջեանի մակույթային արժեքները, Ա. Այվազյանի ուսումնասիրությունները Նախիջեանի հայկական սարած լինելու սկզբնաղբուր-ադացույցներն են, ել բացի այդ՝ անհեար է հայ մակույթը դասկերացնել առանց Նախիջեանի սարածում ստեղծված հայ արվեստի ու ճարտարադեսության իննասիղ դրողի, որն ուսումնասիրելով նա հայ մակույթի դասմության մեջ մի սոլիակ թիծ ջնջեց:
Երկույթի ընթացում Ա. Այվազյանին Նախիջեանի հայրենակցական միության անունից ողբունեցին Արակ Վարդանյանը, իննագիտության ել ազգագրության իննասիտի բաժնի վարիչ Գ. Գրիգորյանը, դասմության բանգարանի աշխատակից Ա. Այվազյանը, Դրայա Մաբետայանը, Ասուն Գրիգորյանը ել ուրիերներ:
Ա. Այվազյանն իր գործունեությունը հետախոլղի թիկնունում կասարած աշխատանքի համարեց ել ցավով նեցը, որ բաս բաներ կան, որ չի հասցրել իրագործել: Նա ընդհանրապես հայտնեց նրանց, ովքեր իրեն աջակցել են գրերի սղագրության համար (Գ. Սիմոնյան, Բ. Ուլուբայան) ել նեցը, որ այդ հարցում մեծ խոլընդոսներ չեն եղել: Վերում ցուցադրվեցին Նախիջեանի հուբարմանների լուսադասկերները՝ Ա. Այվազյանի բացարտություններով: Նախիջեանի հայաբափումը մեր այլի աղբե ունենակով, մեմ յղես բույլ է սան, որ Արզամն էլ դասե կորուսյալ հայրենիք, ինչդես Նախիջեանը, որից մեզ միայն այդ լուսանկարներն են մնացել:

